

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: aplicacions al context valencià

Guia docent de l'assignatura:

Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents

Professor: Lluch Crespo, Gemma

Actualitzada Juliol 2009

---

1. Dades inicials d'identificació

Nom de l'assignatura:	<i>Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents</i>
Caràcter:	Assignatura obligatòria d'especialitat
Màster:	Màster en Assessorament lingüístic i Cultura literària: aplicacions al context valencià
Mòdul d'especialització:	Mòdul d'especialització: Assessorament lingüístic i cultura literària en l'ensenyament secundari
Institució:	Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana
Professor responsable i institució:	Gemma Lluch. Facultat de Filologia. Avinguda Blasco Ibañez, 32. València 46010 Gemma.lluch@uv.es , telèfon: 963864090 http://www.uv.es/=lluchg

2. Introducció a l'assignatura

Nom de l'assignatura: <i>Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents</i>
Caràcter: Assignatura obligatòria d'especialitat
Bloc: Assessorament lingüístic i cultura literària en l'ensenyament secundari
Professor responsable Gemma Lluch

L'assignatura "*Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents*" és una assignatura del mòdul d'especialitat "Assessorament Lingüístic i Cultura Literària en l'Ensenyament Secundari", al qual optaran els estudiants que es dediquen o volen dedicar-se professionalment al món de l'ensenyament. Al llarg dels 3 crèdits de què consta l'assignatura, pretenem que l'estudiant domine i) recursos per a conèixer la cultura de la imatge i del llibre per a adolescents, ii) instruments per poder analitzar-la, iii) mecanismes per a seleccionar les lectures dels estudiants de secundària.

L'assignatura té un caràcter teoricopràctic i vol donar a conèixer i practicar eines per dominar els recursos, instruments i mecanismes anteriors. Partirem del treball realitzat en les matèries del mòdul troncal "*Tecnologies de la informació i de la comunicació*" donat el caràcter global i tecnològic d'aquesta cultura, de "*Nivells de cultura: Cultura popular i tradicional, cultura nacional i cultura de masses*" o "*Teoria de la literatura i pragmàtica de la comunicació literària*" perquè és fonamental treballar les diferències entre cultura de masses que ens portarà a treballar el concepte de "paraliteratura", "literatura de masses" o "literatura global".

Amb aquesta assignatura pretenem analitzar el tipus de cultura adreçada als adolescents: des del cinema a les sèries televisives, els jocs audiovisuals o la literatura. Conèixer i analitzar el funcionament d'aquests productes, la relació amb les lectures adreçades als adolescents, els mecanismes d'addició que utilitzen, la relació entre la literatura i la resta de productes culturals. Introduir l'estudiant en totes aquelles fonts d'informació habitualment distribuïdes per Internet i allunyades dels mecanismes oficials de la cultura acadèmica i proposar pràctiques perquè de manera autònoma detecte noves formes de comunicació cultural entre empresa i adolescent o entre adolescents.

Finalment, conèixer maneres de mantenir-se informat sobre el llibre per a adolescents, analitzar les característiques d'aquests, formar hipòtesis sobre l'adequació d'un llibre a un lector, establir els objectius que aconseguirem amb cada lectura, lligats al currículum oficial de secundària.

3. Volum de treball

Assignatura: 3 crèdits	
Assistència a classes teòriques (1)	12
Assistència a classes pràctiques (1)	8
Preparació classes teòriques (2)	13
Preparació classes pràctiques (3)	12
Preparació treballs classes teòriques (4)	6
Preparació treballs classes pràctiques (5)	14

Realització d'exàmens (6)	0
Preparació d'exàmens (7)	0
Assistència a tutories (8)	4
Assistència a seminaris i activitats (9)	6
TOTAL VOLUM DE TREBALL	75

4. Objectius generals

Assignatura: *Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents* (3 crèdits)

Els objectius d'aquesta assignatura del mòdul d'especialitat: "Assessorament lingüístic i cultura literària en l'ensenyament secundari" són:

- Conèixer el context legal de l'educació secundària i els apartats relacionats amb la lectura i la literatura.
- Introduir l'estudiant en totes aquelles fonts d'informació habitualment distribuïdes per Internet i allunyades dels mecanismes oficials de la cultura acadèmica i proposar pràctiques perquè de manera autònoma detecte noves formes de comunicació cultural entre empresa i adolescent o entre adolescents.
- Analitzar les estratègies de màrqueting utilitzades per les empreses especialitzades en objectes culturals per a adolescents.
- Conèixer maneres de mantenir-se informat sobre el llibre per a adolescents.
- Conèixer el context cultural i els recursos d'aproximació a la cultura de la imatge i del llibre dels adolescents.
- Analitzar el tipus de cultura adreçat als adolescents: des del cinema a les sèries televisives, els jocs audiovisuals o la (para)literatura.
- Formar una idea sense prejudicis dels productes culturals adreçats als adolescents.
- Analitzar la relació dels relats audiovisuals i les lectures adreçades als adolescents, els mecanismes d'addicció que utilitzen, la relació entre la (para)literatura i la resta de productes culturals.
- Conèixer i analitzar la literatura de masses i els gèneres principals: el relat d'aventures, la narració fantàstica i de terror, la novel·la policíaca i negra, la novel·la i el conte eròtics, de ciència ficció etc. i els punts de contacte amb la literatura comercial per a adolescent.
- Aplicar l'anàlisi discursiva als relats audiovisuals i (para)literaris adreçats als estudiants de la secundària obligatòria per:
  - conèixer el tipus de lector model que proposen,
  - establir els objectius que aconseguirem amb la lectura d'un llibre determinat lligats al currículum oficial de secundària.
- Diferenciar els textos literaris dels paraliteraris i els diferents objectius que

aconseguirem amb la lectura literària i paraliterària lligats al currículum oficial de secundària.

- Desenvolupar estratègies que permeten seleccionar les lectures adequades a partir del tipus d'estudiant de secundària que tindran a l'aula i del currículum.
- Presentació de línies d'investigació lligades als objectius de l'assignatura.

5. Continguts

Assignatura: *Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents* (3 crèdits)

Els continguts d'aquesta assignatura del mòdul d'especialitat: "Assessorament lingüístic i cultura literària en l'ensenyament secundari" són:

- Legislació que regula els ensenyaments aprenentatges de la lectura i la literatura en l'educació secundària.
- Fonts d'informació sobre la cultura mediàtica (adreçada preferentment a adolescents) sobre el llibre per a adolescents.
- Estratègies del màrqueting utilitzat per les empreses especialitzades en el mercat cultural per a adolescents.
- Mercat cultural, cultura mediàtica, cultura de la imatge (cinema, sèries televisives, jocs audiovisuals) i del llibre (literari i paraliterari) adreçat preferentment als adolescents:
- Relats audiovisuals i lectures adreçades als adolescents: característiques contextuals i discursives compartides, mecanismes d'addicció.
- Literatura de masses: gèneres principals (relat d'aventures, narració fantàstica i de terror, novel·la policíaca i negra, novel·la i conte eròtics, ciència ficció etc.), punts de contacte amb la paraliteratura per a adolescent.
- Anàlisi discursiva dels relats audiovisuals i (para)literaris adreçats als estudiants de secundària obligatòria: tipus de lector model, objectius de lectura.
- Selecció de lectures adequades per a l'estudiant de secundària real.

6. Destreses

Assignatura: *Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents* (3 crèdits)

Les destreses que es busca aconseguir en el mòdul d'especialitat: "Assessorament lingüístic i cultura literària en l'ensenyament secundari" són, entre d'altres exigències, la familiarització dels graduats amb els recursos i les tècniques de

l'educació multimèdia i amb la producció de materials didàctics concebuts dins de l'espai europeu, en l'horitzó del que estableix el European Language Portfolio, ELP de les llengües d'Europa.

Més específicament, en aquesta assignatura es pretén que l'alumne desenvolupe unes potencialitats bàsiques que li permeten:

- Comprendre el marc de l'educació secundària i el context cultural de l'estudiant per aplicar els coneixements a la pràctica de la lectura i la literatura en l'ensenyament secundari del valencià.
- Utilitzar les fonts d'informació sobre la cultura mediàtica adreçada preferentment als adolescents i sobre el llibre per a adolescents .
- Analitzar el funcionament del mercat cultural i de la cultura mediàtica; la cultura de la imatge (cinema, sèries televisives, jocs audiovisuals) i el llibre (literari i paraliterari) adreçat preferentment als adolescents.
- Analitzar i) les característiques contextuais i discursives de la literatura de masses, ii) els seus gèneres principals (relat d'aventures, narració fantàstica i de terror, novel·la policíaca i negra, novel·la i conte eròtics, ciència ficció etc.), iii) els punts de contacte amb la paraliteratura per a adolescent.
- Analitzar i valorar les característiques contextuais i discursives, el tipus de lector model i els mecanismes d'addicció utilitzats en els relats audiovisuals i les lectures adreçades als adolescents. Saber diferenciar les característiques contextuais i discursives de la literatura i de la paraliteratura en la consecució dels objectius de lectura del currículum de secundària.
- Aplicar al context concret d'aula (perfil sociològic, sociolingüístic, personal, pla de centre, etc.) un itinerari de lectura adequat a l'estudiant, al pla del seminari i del centre i als requisits del currículum oficial de llengua vigent en cada moment històric.
- Identificar i orientar les pautes de consum cultural dels joves en atenció al context sociològic en què es desenvolupen.

7. Actituds i habilitats socials

Assignatura: *Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents* (3 crèdits)

Les competències i habilitats socials que cal aconseguir en el mòdul d'especialitat: "Assessorament lingüístic i cultura literària en l'ensenyament secundari" són, entre d'altres exigències:

- Creació de grups de treball que possibiliten l'intercanvi d'informació i de valoració de nous llibres.
- Habilitats personals per a recomanar el llibre adient al lector adequat
- Capacitat de treballar en equips conformats amb professors d'altres

assignatures per conformar un pla de lectura de centre.
 - Preocupació perquè la lectura en la secundària obligatòria pugua aconseguir els nivells més alts de qualitat

8. Temari

Assignatura: Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents (3 crèdits)		Hores presencials
Tema		
1.	La cultura de la imatge i del llibre: - Conceptes bàsics: cultura mediàtica, mercat cultural, cultura de la imatge, cultura del llibre. - La cultura per a adolescents: caracterització i funcionament. - El mercat cultural i els mecanismes de màrqueting.	3
2.	La cultura de la imatge: - El cinema, sèries televisives, jocs audiovisuals. - Els relats audiovisuals adreçats als adolescents: característiques contextuals i discursives.	4
3.	La cultura del llibre per a adolescents: - Els llibres en el mercat cultural: tipologia i caracterització. - La literatura de frontera. - Els relats audiovisuals i lectures adreçades als adolescents: característiques contextuals i discursives compartides, mecanismes d'addicció. - Canals d'informació sobre els llibres d'adolescents.	5
4	Els relats paraliteraris: - La literatura de masses: gèneres i caracterització. - La paraliteratura per a adolescents: tipologia, relacions intertextuals i caracterització.	5
5	La selecció de lectures: - La lectura en el currículum de l'educació secundària - Models literaris en el currículum de secundària.	4

9. Bibliografia i altres recursos

Bibliografia Bàsica:

BOBES NAVES, MARIA DEL CARMEN (1992): *El diálogo. Estudio pragmático, lingüístico y literario*. Madrid: Editorial Gredos.

- BOYER, ALAIN-MICHEL (1992): *La paralittérature*. Paris: Presses Universitaires de France.
- COUEGNAS, DANIEL (1992): *Introduction a la paralittérature*. París: Editions du Seuil.
- CHILLÓN, ALBERT (1999): *Literatura y periodismo. Una tradición de relaciones promiscuas*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- LLUCH, GEMMA (2003): *Análisis de narrativas infantiles y juveniles*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.
- LLUCH, GEMMA (2005): "Mecanismos de adicción en la literatura juvenil comercial", en *Anuario de Investigación en Literatura Infantil y Juvenil* número 3. Vigo: Universidad de Vigo, p. 135-156 [Publicació en línia <http://www.fundaciongsr.org/documentos/7550.pdf>].
- LLUCH, GEMMA (2007b): "La literatura juvenil y otras narrativas periféricas", en Cerrillo, Pedro (et alii coordinadores): *Literatura infantil: nuevas lecturas, nuevos lectores*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.
- LLUCH, GEMMA (2008): "De la televisión a la lectura: Nuevas series, nuevas lecturas", *II Congreso de Literatura infantil y Juvenil*. Madrid: Edelvives.
- NASH, WALTER (1990): *Language in popular fiction*. London: Routledge.
- RUDD, DAVID (2000): *Enid Blyton and the mystery of children's literatura*. New York: Palgrave.
- TABERNEIRO, ROSA (2005): *Nuevas y viejas formas de contar*. Zaragoza: Prensas Universitarias de Zaragoza.
- THALER, DANIELLE y ALAIN JEAN-BART (2002): *Les Enjeux du roman pour adolescents*. Paris: L'Harmattan.
- VOGLER, CHRISTOPHER (2002): *El viaje del escritor. Las estructuras míticas para escritores, guionistas, dramaturgos y novelistas*. Barcelona: Ediciones Robinbooks, 1998.

Bibliografia complementària:

Durant les sessions els estudiants trobaran a l'Aula virtual bibliografia complementària per a l'aprofundiment en algunes parts del curs. A més, a la pàgina web del curs, hi apareixen enllaços a pàgines d'interés per a la continuació de l'assignatura.

10. Coneixements previs

Assignatura: *Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents* (3 crèdits)

Els coneixements previs que cal haver adquirit en les assignatures del primer bloc són:

- Destreses específiques dins d'una visió dinàmica de la teoria de la cultura i la

història de les produccions literàries, aplicades a l'anàlisi en profunditat diferents tipus de discursos.

- Destreses específiques en el comentari de textos des de perspectives diferents.
- Capacitat de poder extraure dades del context històric i cultural d'un període per poder analitzar la producció literària dels moments.
- Destreses en l'anàlisi evolutiva del concepte de cultura des d'una perspectiva múltiple que integra nocions de teoria política, sociologia del coneixement i teoria de la comunicació.
- Capacitat de reconeixement de la diversitat de nivells en productes culturals contemporanis.
- Coneixement i anàlisi de les característiques definitòries del discurs (para)literari.
- Conceptes de literatura, paraliteratura, literatura de masses, literatura global.
- (Para)literatura com a comunicació.

11. Metodologia

Assignatura: *Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents* (3 crèdits)

Les 12 hores de **classe teòrica** es dedicaran a:

- Presentació en grup (bé pel professor o per un estudiant amb qui prèviament s'han realitzat tutories individuals per a la preparació de la classe) de la bibliografia bàsica.
- Discussió en grup guiada pel professor i a partir de la lectura prèvia dels articles triats de la metodologia per analitzar el relats.

Les 8 hores de **classe pràctica** es dedicaran:

- L'estudi de 4 casos pràctics (dues hores per cas), és a dir, intercanvi de dades, pautes d'anàlisi i possibles hipòtesis en grup (el grup estarà guiat pel professor, prèviament s'ha realitzat una anàlisi prèvia des de les tutories individuals i des del foro de l'aula virtual) dels casos pràctics pactats:
  - Proposta 1. Anàlisi d'un relat que ha aconseguit un èxit global com, p.e. la saga Harry Potter, *El senyor dels anells*, *Star Wars* o *Les cròniques de Nàrnia*. En l'anàlisi del cas pràctic caldrà i) analitzar i valorar els mecanismes de venda i de publicitat per a la comercialització dels diferents productes (preferentment: cinema, sèries televisives, jocs audiovisuals i tipologies de llibre), ii) analitzar el funcionament del mercat cultural adreçat preferentment als adolescents, iii) analitzar les característiques contextuais i discursives del relat, el tipus de lector model proposat i, preferentment, els mecanismes d'addicció que utilitza el relat i l'empresa que el comercialitza.
  - Proposta 2. Lectures que funcionen en el circuit escolar i en el comercial:

tipologies, autors, característiques, models que segueixen, estratègies de venda i promoció dissenyades des de l'empresa, etc.

- Proposta 3. Anàlisi dels llibres més llegits en les aules on els estudiants realitzaran les pràctiques, el lector model proposat, objectius que aconseguirem amb la lectura d'aquest llibres.
  - Proposta 4. i) Anàlisi del currículum escolar per detectar el tipus de lectures literàries recomanades. ii) Recollida d'informació dels llibres de literatura i paraliteratura més llegits en les aules on els estudiants realitzaran les pràctiques. iii) Anàlisi comparativa de les característiques contextuais i discursives d'un llibre triat de cada tipus per diferenciar i valorar els objectius que aconseguirem amb la lectura de llibres literaris i paraliteraris lligats al currículum oficial de secundària.
- Caldrà comentar també les intervencions de les activitats complementàries que estan relacionades amb els casos pràctics.

Les 13 hores de **preparació de les classes teòriques** es dedicaran a la lectura i preparació de la bibliografia que presentarem en les classes i a la utilització de les fonts d'informació guiada des de l'aula virtual.

Les 12 hores de **preparació de les classes pràctiques** es dedicaran a la preparació dels casos pràctics que presentarem en les classes i a la utilització de les fonts d'informació guiades des de l'aula virtual.

Les 6 hores de **preparació dels treballs classes teòriques** es dedicaran a la realització d'un estat de la qüestió, resum de les aportacions sobre un dels aspectes treballats a les classes teòriques i prèviament pactat amb la professora o a la recensió de la teoria que analitza un dels casos pràctics treballats a les classes.

Les 14 hores de **preparació dels treballs classes pràctiques** es dedicaran a la preparació d'un treball on ressenyen de manera organitzada i ampliada un dels casos pràctics comentats a classe i destacant les relacions amb la resta de casos comentats. Caldrà ressenyar les intervencions de les activitats complementàries que estan relacionades amb els casos pràctics.

Les 4 hores de **tutoria col·lectiva** es dedicaran a la presentació de la bibliografia que treballarem en les classes teòriques, dels casos pràctics de les classes pràctiques, a la presentació de la forma de treballar, els criteris d'avaluació, el seguiment d'aula virtual, els comentaris sobre els treballs que han de lliurar, etc.

Les hores de **tutories individual** es realitzaran preferentment des de l'aula virtual (correu electrònic, foro o xat) i serviran per a guiar la preparació de classes teòriques i pràctiques.

Per al **seguiment de les classes** és necessari l'accés a internet, a Aula virtual i a la

pàgina de l'assignatura on l'estudiant trobarà els instruments necessaris per al seguiment de les classes. Per a l'avaluació és necessari el seguiment de les classes de manera presencial o virtual.

En la primera tutoria col·lectiva, l'estudiant ha de comunicar a la professora el tipus de seguiment que realitzarà:

- si cursa la modalitat presencial: ha d'assistir a un 80 per cent de les sessions, realitzar aportacions a les classes etc., i presentar els treballs que s'hi indiquen per a poder ser avaluats en el termini de temps pactat en la primera tutoria col·lectiva.
- si cursa la modalitat virtual: ha d'assistir a un 80 per cent dels foros i xats programats, realitzar-hi aportacions, comunicar-se assíduament amb la professora per al seguiment de la preparació de les classes i dels treballs i presentar els treballs que s'hi indiquen per a poder ser avaluats en el termini de temps pactat en la primera tutoria col·lectiva.

Les 6 hores d'assistència a les **activitats complementàries** es realitzaran amb l'assistència obligatòria a 2 activitats organitzades conjuntament amb la resta de les assignatures. La proposta de la nostra assignatura és una taula redona on intercanvien punts de vista sobre la creació, la promoció, la distribució, el tractament de la premsa, la lectura en els instituts de la producció d'un escriptor de paraliteratura i d'un de literatura.

12. Avaluació de l'aprenentatge

Assignatura: *Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents (3 crèdits)*

A) El 50% de la nota final s'obtindrà per l'assistència a les classes teòriques i pràctiques, cosa que permetrà la realització de les activitats desenvolupades durant aquest període lectiu. El professor valorarà l'assistència a classe i la participació dels estudiants en les diferents activitats o exercicis plantejats durant el període lectiu (vegeu apartat Metodologia).

Els estudiants que opten per la modalitat virtual hauran de realitzar les activitats o pràctiques proposades a classe (vegeu apartat Metodologia) a partir dels materials disponibles en Aula Virtual i en les condicions que estipule el professor.

Excepcionalment, i sempre per motius justificats, l'estudiant que no haja fet ni el seguiment presencial de la docència ni el virtual, podrà ser avaluat en condicions que acrediten un aprofitament adequat als objectius del Màster. En aquests casos, a fi d'evitar greuges comparatius, a més dels requisits exigits als estudiants de la

modalitat virtual, el professor podrà afegir unes altres activitats que completen la formació rebuda per la resta d'estudiants.

B) L'altre 50% de la qualificació s'obtindrà per mitjà d'un únic treball comú a totes les assignatures del bloc. El bloc d'assignatures és:

- Metodologia d'ensenyament de la literatura
- Pervivència clàssics antics i medievals
- Taller de creació literària i teatral
- Cultura de la imatge i cultura del llibre per a adolescents
- Taller premsa i comunicació audiovisual

Aquest treball el realitzaran individualment tots els estudiants matriculats en alguna assignatura del bloc, seguesquen la docència presencial o virtual. El treball es durà a terme de la manera següent:

1. A principi de curs, els estudiants rebran una llista de temes de treball, elaborada a partir de les propostes de cada professor del bloc.
2. El treball a desenvolupar sobre un tema concret consistirà en una recerca aplicada a l'àmbit professional. La recerca serà limitada en l'abast referencial, però s'haurà de plantejar amb tots els requeriments científicoacadèmics. D'aquesta manera l'estudiant la podrà presentar com a tesi de Màster, requisit que és preceptiu per a l'obtenció del títol acadèmic, d'acord amb el que estableix el Reglament de Postgrau de la UV.
3. Del llistat de propostes de treball, els estudiants n'escolliran un parell. El coordinador del bloc dirimirà les possibles concurrències i assignarà a cada estudiant, amb el vistiplau dels altres professors, el tema sobre el qual aquest haurà de treballar.
4. Els estudiants acollits a la docència virtual hauran de mantenir almenys dues entrevistes presencials amb el director del treball: abans de finalitzar el primer trimestre, després de formalitzar la tria, a fi d'encetar el treball; i abans de finalitzar el segons trimestre; a fi de contrastar dades i rebre nou assessorament.
5. El professor proposant del tema serà el responsable de dirigir el treball i de qualificar-lo. Prèviament a la qualificació final que aquest donarà, els altres professors del bloc emetran per escrit un breu informe de valoració, sense necessitat d'assignar-hi nota.
6. La data límit de lliurament del treball serà el 20 de juny.
  - NOTA: Per poder sumar la nota del treball de bloc, caldrà obtenir un mínim de 2 punts en l'altre 50% de la nota